

Hrvatski sabor
Daniel Srb, zastupnik

U Zagrebu, 1. srpnja 2011.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o dopuni Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst) i članka 129. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 68/2007, 39/2008 i 86/2008) podnosim Prijedlog zakona o dopuni Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj.

U postupku donošenja zakona na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela potrebna obrazloženja i objašnjenja o podnesenom prijedlogu zakona davat ću osobno.

Daniel Srb

DANIEL SRB, zastupnik

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANIMA I
NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Zagreb, srpanj 2011.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANIMA I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o dopuni Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Zakon) sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Republika Hrvatska nije utvrdila datum kojim bi odala počast svim nevinim žrtvama, koje uključuju djecu, žene i starce, a koji su pogubljeni zbog toga što su bili druge vjere ili nacije na područjima na kojima se provodilo etničko čišćenje. Takav sustavan pokolj nad hrvatskim i drugim stanovništvom započeo je 27. srpnja 1941. godine na području istočne Like i jugozapadne Bosne od strane četničkih jedinica i komunističkih.

Predloženi datum se u komunističkoj Jugoslaviji vodio kao Dan ustanka naroda SR Hrvatske i SR BiH.

Početak organiziranog velikosrpskog djelovanja na prostoru današnje Republike Hrvatske seže još u 19. stoljeće, a posebno se intenzivno razvija tijekom 20. stoljeća u obje jugoslavenske zajednice. Nakon uspostave Kraljevine SHS već 1925. godine na prostoru Hrvatske osnivaju se prve četničke organizacije i to u Vukovaru, a potom i u svim većim hrvatskim gradovima. Tijekom tridesetih godina na današnjem prostoru BiH i Hrvatske djeluje oko 500 takovih organizacija koje u svom programu promoviraju ideju stvaranja Velike Srbije i slijepu lojalnost srpskoj dinastiji Karađorđevića kao nosioca te velikosrpske ideologije u prvoj jugoslavenskoj zajednici. Ta, Hrvatima nesklona ideologija, kulminaciju doživljava pred sam Drugi svjetski rat kada se u travnju 1940. godine odlukom Generalštaba Vojske Kraljevine Jugoslavije ustrojava četnička komanda, a četnički bataljuni pridružuju se kao vojne formacije svakom armijskom korpusu kao postrojbe za specijalnu namjenu u svrhu organizacije gerilskog ratovanja. U tom pogledu već u političkim pripremama nakon stvaranja Banovine Hrvatske ne želeći se pomiriti s činjenicom o razlozima osnutka hrvatske autonomije u Kraljevini Jugoslaviji ti velikosrpski prvaci i pripadnici četničkog pokreta već u veljači 1939. godine organiziraju četničko udruženje „Krajina“ sa sjedištem u Zagrebu s glavnim ciljem da se u Bihaću organizira Srpska krajina (prethodnica ideja stvaranja Republike Srpske krajine i Republike srpske nastale na sličnom projektu s kraja osamdesetih godina 20. stoljeća i djelomice realizirana tijekom Hrvatskog obrambenog domovinskog rata). U tu svrhu na prostoru Banovine Hrvatske osniva se tajno udruženje „Srpska obrana“ i „Komisija spasa Srba severne Dalmacije“, a kulminacija te protuhrvatske djelatnosti bila je osnivanje paravojne postrojbe „Petog komitskog odreda“ pod zapovjedništvom vojvode Vlade Novakovića u Kninu. Upravo su takove postrojbe u razdoblju od 9. do 29. travnja 1941. godine prigodom povlačenja VKJU izvršile i prve zločine na hrvatskim civilnim stanovništvom u Drugom svjetskom ratu, a treba spomenuti do sada malo spominjane ili čak i prešućene zločine u Donjim Mostima kod Bjelovara gdje je ubijeno 11 Hrvata, ali i zločin topničkog napada na nezaštićenu katedralu u Đakovu kao i ubojstva u Siveriću, Senju, Kninu, Srijemskoj Mitrovici, Mostaru, Derventi te posebice težak i prešućen zločin u Čapljini gdje je velikosrpska vojska u povlačenju ubila 20 Hrvata i 5 Muslimana. Nakon uspostave NDH 10.

travnja 1941. godine vojne, oružničke i policijske postrojbe tek su bile u formiranju te na spomenuto nasilje nisu niti mogle reagirati što dodano stvara tenzije i neprijateljstvo, a koja djelatno od samoga početka podupiru i talijanske vojne postrojbe koje se u tim planovima djelatno služe unutarnjim, već ranije prisutnim nacionalnim napetostima i neslaganjima. Kako bi ostvarili vlastiti interes i što veći utjecaj talijanske fašističke politike u NDH oni podupiru razgranati četnički pokret. U tom pogledu fašistički režim djelatno pomaže partizansku i četničku pobunu, jer u pripremnom razdoblju na području pod talijanskom zaštitom nalaze se ideolozi i vođe četničkog pokreta s prostora Hrvatske i BiH kao što su : Stevan Moljević, Dobrosav Jevđević, Momčilo Đujić, Branko Bogunović, Boško Todorović itd. Oni uz tu talijansku potporu ideološko-politički i vojnički, ali i u sprezi s vodećim jugoslavenskim komunistima, pripremaju teren za tzv. ustanak protiv vlasti NDH, a u stvarnosti taj čin jest izraz genocidne politike protiv hrvatskog i muslimanskog naroda sa ciljem stvaranja Velike Srbije i protjerivanja, odnosno punog istrebljenja hrvatskoga naroda. Komunistički ideolozi predvođeni Đokom Jovanićem, Boškom Šiljegovićem, Stojanom Matićem, Nikolom Karanovićem, Milutinom Moračom, Gojkom Polovinom nakon što je napadnut Sovjetski Savez s drugim komunistima pridružuju se organizaciji gerilske borbe protiv tzv. neprijatelja „zemlje komunizma“ te u tu svrhu ostvaruju i suradnju s četničkim vođama, a preko njih i s talijanima koji im djelatno pomažu oko priprema za organiziranje ustanka.

Takozvani „ustanak“ buknuo je 27. srpnja 1941. godine koordinirano na području jugoistočne Like i jugozapadne Bosne (područje općina Donji Lapac , Srb, Drvar, Glamoč, Bosanskog Grahovo, Bosanski Petrovac). Ustanak traje od 27. Srpnja 1941. do 15 rujna 1941. „Ustanak“ zajednički, kako smo naveli, dižu jugoslavenski komunisti i četnici. Ustanici su nosili na kapama crvene zvijezde, kraljevske kokarde i četničke mrtvačke glave te klicali Staljinu ,kralju Petru i crvenoj Srbiji. Veći broj kasnijih poznatih četničkih vođa uključen je u pripremu „ustanka“ i vođenje istog pa su sve do veljače 1942 i potpunog razlaza s komunistima četnici sastavni dio „ustanika“. Po iskazima svjedoka i u sačuvanoj arhivskoj građi, ustanak u Srbu uz četnike predvodili su komunist među njima isticali su se posebice sekretar Kotarskog komiteta KPH Gračac Gojko Polovina koji je pokrenuo „ustanak“ u Donjem Lapcu. On je s četničkim vojvodom Nikolom Dračom suodgovoran za zločine u selu Brotnju. 30. srpnja imenovan je za na čelo Štaba svih gerilskih odreda za Liku. Zbog suradnje s Talijanima odnosno zbog predaje Srba 10. listopada 1941. godine, a dva dana kasnije i Donjeg Lapca bio je kratko vrijeme smijenjen s mjesta sekretara kotarskog komiteta KPH i isključen iz partije. Od kolovoza je bio komesar Lapačkog gerilskog bataljuna na čijem se čelu nalazio Stojan Matić. Na čelu štaba gerilskih odreda za Srb u to se vrijeme nalazi Đoko Jovanić kasniji jugoslavenski general i narodni heroj. Oni su zajedno s četnicima i digli ustanak te su u to vrijeme kako se vidi u izvornim dokumentima djelatno surađivali s njima te su sudjelovali i u pokoljima hrvatskog i muslimanskog stanovništva.

Hrvatsko stanovništvo prostora Like, Korduna i Banovine kao i zapadne i jugozapadne Bosne se sustavno i planski ubijalo, jer je ideolog četničkog pokreta Banjalučanin Stevan Moljević već tada zamislio politiku „etničkog čišćenja“ po kojoj su paljene kuće i gospodarske zgrade te pljačkala imovina te je izvršen posvemašnji genocid nad civilima islamske i rimokatoličke vjeroispovijesti. Taj njegov plan je prihvaćen kao osnovica ratnog plana kako izbjegle kraljevske vlade tako i vođe ravnogorskog četničkog pokreta Draže Mihailovića. Kako je to stvarno planirani zločin u kojem djelatnu potporu pružaju Talijani svjedoči i dopis kraljevskom generalu Mihailoviću od 26. veljače 1942. godine četničkog vojvode Boška Todorovića da se „srpsko pitanje“ na području okupiranom od Talijana u NDH „rješava evakuacijom, istrebljenjem i prinudnim iseljenjem znatnog broja katolika i muslimana“ .

Sam „ustanak“ u Srbu počeo je tako što su postavljeni balvani na prugu Drvar- Knin te je grupa „ustanika“ na čelu s izvjesnim Damjanom Zeljkovićem iz vlaka, koji je prevezio hodočasnike s povratka s hodočašća Sv. Ani, izvela sve muške hodočasnike na čelu sa drvarskim svećenikom (župnikom) Maximilianom Nestorom te ih postrijeljala i poklala, a zatim ubacila u obližnju jamu. Nakon toga ustanici su zauzeli i Drvar i pobili gotovo sve nesrpsko stanovništvo Drvara. U isto vrijeme u Bosanskom Grahovu uhićen je mladi svećenik-župnik Juraj Gospodnetić (podrijetlom s otoka Brača) te nekoliko dana nakon toga

ubijen, te nešto kasnije župnik u Krnjeuši Krešimir Barišić i trojica sjemeništara. Prema svjedocima, župniku Gospodnetiću okupljena rulja pod vodstvom četnika Brane Bogunovića nabila je na leđa magareći samar te ga jahala (i to pred njegovom starom majkom), a zatim su naložili veliku vatru te ga nabili ga na ražanj i pekli, a i župnikova majka kasnije je ubijena. Župnika Barišića i trojicu sjemeništara bacili su u zapaljenu crkvu gdje su izgorjeli, prije toga Barišiću su odsjekli prste i nos i izbušili oči.

Za vrijeme trajanja ustanka 2. kolovoza 1941, dva hrvatska sela u Jugozapadnoj Bosni, Krnjeuša i Vrtoče u potpunosti su zapaljena a gotovi svi stanovnici na jeziv način ubijeni, kao npr. općinski načelnik Ivan Matijević koji je ubijen skupa sa suprugom i petero djece. Matijević je prije smrti rezan nožem po licu i otkinuti su mu prsti, a zatim su mu odsjekli glavu nabili je na kolac. Najmlađe ubijeno dijete imalo je 5. mjeseci. U općinama Drvar, Bosansko Grahovo i Petrovac ubijeno je oko 600 ljudi.

Ubijani su hrvatski seljaci i u Metku, Kuli, Bruvnu, Zrmanji, Divoselu, Oštrovici, u selu Brotnja, u Mazinu, a ubijeni su i svi oružnici (policajci) zatečeni u svim osvojenim mjestima. U mješovitom selu Brotnja ubili su svih osam obitelji Ivezića koje su tamo živjeli (oko 40 muškaraca, žena i djece, najmlađa žrtva imala je 2. godine a najstarija 82. godine), u selu Mazin ubili su i devetero djece do 12 godina. Trećeg kolovoza do temelja su spalili i opljačkali hrvatsko mjesto Boričevac i protjerali 2200 ljudi, a oko 15 staraca koji su ostali zapaljeni su u svojim kućama. Krajem 1941. i početkom 1942. godine slično kao i Boričevci potpuno je uništeno hrvatsko mjesto Rudopolje čiji se stanovnici nakon rata također nisu smjeli vratiti na svoja opustjela ognjišta, samo zato kako bi se prikrio zajednički četničko-komunistički zločin tijekom ustanka 1941. godine. Stanovništvo ličkih mjesta Boričevca, Rudopolja kao i Krnjeuše u BiH raseljeno je po cijeloj Hrvatskoj, a najviše ih se naselilo u Slavoniji gdje su tijekom agresije JNA na demokratski poredak RH ponovno doživjeli stradanja.

Samo u Brotnju, Krnjeuši, Vrtoču i Boričevcu ubijeno je oko 190 ljudi.

Znači, „ustanak“ zajednički organiziraju komunisti i četnici, viju se crvene zastave i četničke zastave s mrtvačkim glavama, odnosno zastave kraljevine Srbije, kliče se Staljinu, kralju Petri i crvenoj (sovjetskoj) Srbiji iako ustanak nije na teritoriju Srbije već na hrvatskom povijesnom i etničkom prostoru.

Također se odvijaju jezivi pokolji hrvatskih nenaoružanih i nezaštićenih seljaka, pokolji kakvi su viđeni i u Hrvatskom obrambenom domovinskom ratu i kakvi su se 1992. do 1995. godine odvijali diljem BiH tijekom posljednje velikosrpske agresije od Ravnog, Bijeljine i Višegrada preko Bosanskog Broda i Brčkog do Srebrenice i Žepe.

Budući je Republika Hrvatska u prošlom stoljeću bila suočena s tragičnim stradanjima kao posljedicom procesa etničkog čišćenja koje su započele četničke jedinice podržane komunistima, predlažem da se 27. srpnja, dan kada su takvi procesi započeli, proglasi Danom sjećanja na žrtve četničkih i komunističkih zločina u Republici Hrvatskoj.

I na taj način Republika Hrvatska bi iskazala poštovanje žrtvama, kao i predanost promicanju europskih vrijednosti.

To je ujedno osnovno pitanje za koje se predlaže da se uredi ovim Prijedlogom zakona.

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati sredstva u Državnom proračunu.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O BLAGDANIMA, SPOMENDANIMA I NERADNIM DANIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 1.

U Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 33/96, 96/2001, 13/2002., 136/2002 – pročišćeni tekst, 112/2005, 59/2006 i 55/2008) u članku 2. stavku 1. iza riječi „države“ briše se riječ „i“ i stavlja zarez, a na kraju rečenice briše se točka, i dodaju riječi „ i 27. srpnja – Dan sjećanja na žrtve četničkih i komunističkih zločina u Republici Hrvatskoj.“.

Iza stavka 6. dodaje se stavak 7. koji glasi:

„Dan sjećanja na žrtve četničkih i komunističkih zločina u Republici Hrvatskoj, kao dan spomena na sve žrtve tih zločina, obilježava se primjereno i dostojanstveno.“

V. OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Republika Hrvatska nije utvrdila datum kojim bi se odala počast svim nevinim žrtvama, koje uključuju djecu, žene i starce, a koji su pogubljeni zbog toga što su bili druge vjere ili nacije na područjima na kojima se provodilo etničko čišćenje. Takav sustavan pokolj nad hrvatskim i drugim stanovništvom započeo je 27. srpnja 1941. godine na području istočne Like i jugozapadne Bosne od strane četničkih jedinica i komunista, te se ovime taj dan utvrđuje kao spomen na sve žrtve četničkih i komunističkih zločina u Republici Hrvatskoj, a ujedno se utvrđuje da se on obilježava primjereno i dostojanstveno.

TEKST ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJA SE DOPUNJUJE

Članak 2.

Spomendani u Republici Hrvatskoj su: subota ili nedjelja najbliža 15. svibnju – danu spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost, 30. svibnja – Dan Hrvatskoga sabora, 25. rujna – Dan donošenja Odluke o sjedinjenju Istre, Rijeke, Zadra i otoka s maticom zemljom Hrvatskom, 9. siječnja – Dan donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države i 15. siječnja – Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske.

Subota ili nedjelja najbliža 15. svibnju - dan spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost obilježava se primjereno i dostojanstveno odavanjem počasti hrvatskim žrtvama za slobodu i državnu nezavisnost.

Dan Hrvatskoga sabora, kao dan spomena na konstituiranje prvoga slobodno izabranoga višestranačkog Sabora 30. svibnja 1990. i na povijesnu ulogu Hrvatskoga sabora u očuvanju hrvatske državnosti tijekom mnogih stoljeća obilježava se primjereno i dostojanstveno na svečanoj sjednici Hrvatskoga sabora ili na drugi primjereni način, o čemu odluku donosi Predsjedništvo Hrvatskoga sabora.

Dan donošenja Odluke o sjedinjenju Istre, Rijeke, Zadra i otoka s maticom zemljom Hrvatskom, kao dan spomena značajan za očuvanje jedinstvenosti hrvatskog teritorija, obilježava se primjereno i dostojanstveno.

Dan donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države, kao dan spomena značajan za očuvanje jedinstvenosti hrvatskog teritorija, obilježava se primjereno i dostojanstveno.

Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, s obzirom na njegovu ulogu u potvrdi državnosti i ostvarivanju pune afirmacije hrvatske države u okviru međunarodne zajednice, obilježava se primjereno i dostojanstveno